

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פדולוי ישראל,
על מדות טובות
שכביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ב אדר תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 4:57 תל-אביב 5:12 חיפה 5:02 מוצאי שבת - ירושלים 6:10 תל-אביב 6:11 חיפה 6:11 ר"ת 6:50

פרשת תרומה

זיכוי הרבים

להיות שותף בבניית בתי כנסיות ובתי מדרשות לתורה ולתפילה ולהפצת אור התורה בעולם!

נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק כה"ח)

והובא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצוות עשה "ועשו לי מקדש" כיון שדומים הם. וכן מובא בזוהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" - סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [=כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

והוכיחו האחרונים כן ממה שדרשו חז"ל (מגילה כט) בפסוק "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" (יחזקאל יא) אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל. עוד דרש רבא (שם): מאי דכתיב "ה' מעון אתה היית לנו" (תהלים צ) אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

החובה הראשונה המוטלת על נדיבי העם השותפים בבניית בתי מדרשות, לראות שאכן ישמע בהם קול התורה. כי עיקר זיכוי הרבים הוא בעצם לימוד התורה המחזיקה והמקיימת את הישוב כולו. ולשם כך עליהם לחזק את לומדי התורה ולתמוך בהם בממונם. שכן בלימודם מזכים ומטיבים עם כלל העם.

מטעם זה, טרחו גדולי ישראל לדורותיהם להקים ישיבות ומבצרי תורה בכל אתר ואתר, ואף כתתו רגליהם לבתי נדיבים כדי לשתפם בזכויות החזקת לומדי התורה, כי הם שידעו היטב ש"אין ישראל אומה אשר בתורתה", וכל זכות קיומנו אינו אלא מכח התורה בלבד. ואף גם זאת, עוד בטעם היות ישראל לעם, בעת ירידתם למצרים, שלח יעקב את יהודה לפניו - "להורות לפניו גושנה" (בראשית מ"ח), ופירשו חז"ל: "ליתן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה". כי על כן, זה הבסיס האיתן לכל התיישבות שהיא מאז ומעולם.

במאמרו על מוסד "ועד הישיבות" כתב החפץ חיים: "גודל זכות המצוה הזאת היא אין לשער, מפני שב"ה נתרחה העבודה הזאת בהרבה מקומות, וכל מצוה הנעשית ע"י רבים, זכותה גדול מאד, כדכתיב "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו". ושואל רש"י: וכי כך הוא החשבון? ומתרג' אינו דומה מועטין העושים את התורה למרובין העושים את התורה. וכל כמה שיתרבו האנשים המקיימים את התורה, זכות המצוה גדול יותר, ובימינו אלה שהצרות מתגברות מיום אל יום, ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו, בוודאי שצריכים אנו לזכותים גדולים..."

אחד הפעילים העוסק בהפצת אור התורה במקומות הנחשבים כמסוכנים, מחמת שאירעו בהם פיגועי טרור, שאל את הגר"י זילברשטיין שליט"א האם מותר לו עפ"י דין תורה להמשיך ולפעול במקומות אלו, או שיש לו לחשוש לסכנה? שאל הגר"י את גיסו הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, והשיב כי על הפעיל לשבת עם עצמו, ולהחליט האם הוא בדרגה כזו של בטחון שיש באפשרותו לסמוך ולבטוח בהקב"ה שיגן עליו.

ואילו הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א (לרפ"ו"ש בתושח"י) השיב שהמבחן של הפעיל הוא מה היה עושה אם היה צריך לנסוע למקומות כאלו למטרות מסחר. אם היה מוכן לנסוע למסחר, רשאי לנסוע גם עכשיו, שכן אין לך עסק מסחרי רווחי יותר מזה!

"כל הרחמים - מכח התורה"

רגיל היה הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל לומר, כי ע"י לימוד התורה אפשר לרפא הרבה חולים. פעם ישבו אנשים ושוחחו עמו בדברי תורה, והנה נכנס אדם וביקש מהסטייפלער להתפלל על חולה שיש לו בתוך ביתו. מיד נענה ואמר: "זכות לימוד התורה שאנו עוסקין בה עכשיו תגן עליו להחלימו מהרה".

והיה מוסיף ואומר: "ככל שעוסקים יותר בלימוד התורה, כך התפלות מקובלות יותר. וכבר כתבו שלכך נקראת התורה "רחמנא", כי כל הרחמים באים מכוחה".

כאשר נשאל הסטייפלער בזמן המלחמה, כמה פרקי תהלים צריכים לומר? השיב: "העיקר הוא להרבות בתורה, כמאמר חז"ל במסכת מכות (דף י.) מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה - שערי ירושלים שהיו עוסקין בתורה, ורק אחרי התפלה יאמרו כמה פרקי תהלים".

תולדות יעקב

עלון "איש לרעהו" לפרשת תרומה מוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה
פרת פלכה בת ר' מרדכי וייס ז"ל
 נלב"ע ב' אדר תשס"ו
 ת . נ . צ . ב . ה .
 חונצה ע"י המשפחה

מצות צדקה

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממון והנכסים לצרכי צדקה!
נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה"ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותיירץ הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי הז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא איפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

על בעלי הממון נגזר - לתיקון נפשם - לתת צדקה

מעלה נשגבה ליתן צדקה באופן שלא ירגיש העני ולא יתבייש. הנה דברים שכתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - תתלה): "יש צדקה שאינה נראית כצדקה, והיא לפני הקב"ה צדקה מעולה! כגון עני, שיש לו חפץ למכור או ספר שאין חפצים לקנות, ואדם קונוהו מידו. וכן עני שחפץ לכתוב, ואין אחרים רוצים להשכירו והוא משכירו - אין צדקה למעלה ממנה. שהוא יגע בכתיבה ואתה נותן לו רווחים".

ענין נתינת הצדקה, ביאר הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל, עפ"י מה שכתוב במדרש (תנחומא-פקודי), כי קודם שיוודת נשמתו של אדם לעולם מראים לה כל מה שתעשה בעולם. אם נגזר על אדם עשירות, מראים לו מהיכן יצבור את העשירות, וכן מראים לו מי יבוא לקחת ממנו ממון, למי יתן וכמה יתן, הנשמה רואה שומעת ומסכימה.

ואילו כאשר יורדת נשמה שנגזר עליה עניות, מראים לו כי יהיה עני, ואומרים לו מהיכן יקח לחיות ולאלו גבירים ללכת כדי לקבל מהם. כי אותם בעלי ממון צריכים, לתיקון נפשם, לתת צדקה ולעשות חסד, ועל ידי הצדקה שיקח מהם הוא יזכה אותם, והנשמה רואה שומעת ומסכימה.

נמצא לפי"ז, כי העני שבא לבקש צדקה מהגביר בעל החסד, אינו בא "במקרה"... אלא הוא חתם על "חוזה" טרם רדתו לעולם... הוא הסכים לרדת לעולם ולהגיע אל ביתו של הגביר כדי לזכות אותו בחסד. יוצא, שכמו שהגביר נותן, כך נותנים לו כי בכך מתקן את נפשו. הוא שנאמר בפסוק "נתון נתון... ואל ירע לבבך בתתך לו... כי בדבר הזה יברכך..."

לאור יסוד זה תתורץ גם קושיית המפרשים. מדוע כתבה התורה בפרשתינו "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו", שכן לאור האמור נמצא שהנתינה לעני הוא בעצם תיקון נפשו של הנותן נמצא שהנותן הוא לוקח אף יותר מהמקבל.

האם צדקה לעניי ירושלים קודמת לשאר עניים?

נשאל כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בשו"ת משנה הלכות ח"ב סימן קמט): מי שאינו צריך לצדקה ונוטל כדי ליתנה לעניים הנצרכים, האם רשאי לעשות כן, או שיש בזה "חב לאחרינא" שאולי מקפח בזה עניים אחרים שיקבלו פחות?

וכתב הגאב"ד להביא ראיה מהירושלמי (שקלים פ"ד ה"ד) שרשאי לעשות כן ואף מצוה עושה בזה, שמסופר שם על ר' זכריה חתנו של רבי לוי שהיה נוטל מן הצדקה והיו העולם מרננין אחריו שנוטל אף שאינו צריך. ולאחר מותו בדקו ומצאו שהיה מחלק את המעות לעניים ולא לקח לעצמו. הרי מוכח מכאן שמוותר לעשות כן. ואף מצוה עשה. והטעם לכך משום שהיו עניים שהתביישו לקחת מן הצדקה ולקח הוא ונתן להם. וקילסוהו שעשה כהוגן.

האם יש ענין להקדים בנתינת צדקה את עניי ירושלים על פני שאר עניי ארץ ישראל? בשאלה זו דן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א (בשו"ת שבט הלוי ח"ב סימן קכ"ז) והביא מדברי החתם סופר (בשו"ת חת"ס יו"ד סימן רלג ורלד) שדעתו שיושבי ירושלים קודמים.

ומסתפק הרב ואזנר האם זה שייך גם בזמן הזה שעיקר ישיבת עיה"ק ירושלים אינו כלל בשטח לפנים מן החומה ששם הוא המקודש בקדושה יתירה של ירושלים, והעיר נרחבת בכל השטחים אשר הם כבר ארץ יהודה סתם, וממילא שוב לא שייך הטעם להקדים יושבי ירושלים כדתנן (כתובות קי) הכל מעלין לירושלים. דרך בירושלים של קדושה יתירה ביחס לשאר קדושת ארץ ישראל מדברים הז"ל.

"יציאות השבת..."

צדקה הרבה פיזר הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל (בעל השדי חמד) לעניי עמך. הוא חסד מפיתו וצבר פרוטה לפרוטה בשביל מעשה הצדקה.

פעם באה לפניו אשה עניה ביום הששי ובקשה ממנו מעות לצורכי שבת. שאל אותה השדי חמד: "כמה דרוש לך?" והשיבה: שני "בישליקים". הוציא ונתן לה שתי מטבעות שערכן ארבעה "בישליקים"...

ראו זאת התלמידים בישיבתו וחששו שמא אין רבם יודע בצורת מטבע והעירו לו: "האשה ביקשה רק שני "בישליקים" ולא ארבעה? נענה השדי חמד והשיבם: "ומה בכך, הלא שנינו מפורש משנה: "יציאות השבת שתיים שהן ארבע"..."

אורות ממזרח

"היא (המצוה) עלתה לגנזי מרומים..."

כ"ק האדמו"ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל, היה דואג שלכל היהודים העניים בעיירה יהיה בשר לכבוד שבת. והיה אוסף מעות לצורך ענין זה כבר ביום ראשון.

פעם קרה שביום חמישי עדיין לא היה לו את הכסף הדרוש לקניית הבשר. הוא לא חשב הרבה, אלא לקח את הפרה שלו באמצע הלילה. הלך לשוחט וביקש ממנו שלא לספר לאיש, וחילק את הבשר לעניים.

בבוקר קמה הרבנית, וכשהלכה לחלוב את הפרה, ראתה כי הפרה איננה. היא הקימה קול רעש גדול, וחיפשה ושאלה לשכנים אם לא ראו את הפרה בשדות הקרובים.

אחר נכנסה לחדרו של בעלה הרבי, ובכתה לפניו על שגנבו את הפרה. ענה לה הרבי: אל תבהלי, הפרה לא הלכה לאיבוד היא עלתה לגנזי מרומים, ושם אנחנו עוד נמצא אותה..."

גדולי הדור

"משכיל אל דל..."

סיפר אחד מגבאי בית הכנסת "זהרי חמה": הדבר אירע לפני כחמישים שנה. אותה עת עבדתי בבית חולים "ביקור חולים". באחד הלילות סיימתי עבודתי בשעת חצות. בדרכי הביתה ראיתי את הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל משרך דרכו ברחוב בכבידות כשסל בידו...

תמהתי בליבי, מה מעשיו של רבי אריה בחצות הלילה ברחוב זה? שיערתי לעצמי, לבטח הולך הוא לפקוד חולה אנוש. נעצרתי דקות ספורות כדי להתבונן להיכן מועדות פניו.

נדהמתי לראות אותו פונה לאחת החצרות הסמוכות ל"ביקור חולים", הן ידעתי כי בחצר עזובה וחשוכה, זו ישנו אך צריך המט לנפול...

למחרת היום אמרתי בלבי, אגש ואראה מי ישנו בחצר זו. מצאתי כי בצריך התגורר בגפו יהודי בודד, בעל תשובה, עני מרוד. עזובה נוראה שררה בצריך. התברר לי שרבי אריה נטל עמו בסל ירקות ופירות כדי להשיב נפשו של אותו מסכן, וכי רבי אריה פוקדו אחת לכמה ימים ומאכילו...

צדיק יסוד עולם

התרמה לצדקה

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה"ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצויים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" - לי לשמי.

התרמה לצדקה נועדה להציל את התורם!

"העולם הוא ים סוער, והסכנות הרבות שבו אופפות את האדם כגלים שוצפים בכל רגע ורגע מהחיים" - אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל (בתפא"ש) - התורה והמצוות הם האניה שבה האדם מסתתר מפני הסכנות. אם עבר אדם עבירות, הרי הוא שובר את האניה וכביכול נזרק ללב ים, אל הגלים המאיימים להטביעו, אבל אם תהיה לו סירת הצלה, יוכל להציל את נפשו, גם אם האניה כבר נשברה והוא בתוך הים.

סירת הצלה הזו היא מצות הצדקה! כל המצוות לא יועילו להצילו ממות אם רבו עוונותיו, ורק מצות הצדקה מיוחדת בזה שהיא קשר ההצלה להצילו אפילו אם כבר נגזרו עליו גזירות רעות.

ובאמת - מוסיף הרב פינקוס - כאשר מישהו משדל ומזרז את חברו לעשות אחת מן המצוות, בוודאי שעושה לו את הטובה הגדולה ביותר בעולם. אבל כשבא אליו אדם ומתרימו לצדקה - טובתו עמו גדולה הרבה יותר! **כי הרי זה כמי שבא להציל את נפשו!**

ולפעמים יתכן שהדבר הוא כפשוטו ממש, שכבר נגזרה על האדם איזו תאוונה קשה רח"ל, או גזירה רעה, והקב"ה ברוח רחמיו, שולח עני או גבאי צדקה לדפוק על דלתו, להכין לו את קרש ההצלה להצילו מהן.

מסכם הרב פינקוס: אם כן, מה נואלו, איפוא, אותם האנשים המתנייחים אל המתרים כמטרד ומעמסה, ובפנים זועפות נותנים לו כמה פרוטות, ואינם מבינים שיש לקבלו בסבר פנים יפות ולשפוך עליו רוב תודות על שהכניס לביתם ברכה וחיים להם ולמשפחותיהם.

זהו שנאמר: "לא יועיל הון בים עברה, וצדקה תציל ממות" (משלי יא-ד): "הון" - היינו מצות רבות. לפעמים הן לא יועילו כאשר ישנו חרון אף וכעס עליו במרומים. אבל הצדקה, אפילו ביום כעס ועברה, תציל ממות. וכל מי שנותן יותר - ניצל יותר. ומביא ברכה ושלוש לביתו, כדכתיב: "והיה מעשה הצדקה שלום".

מעלותיו הנשגבות של המתרים לצדקה

החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד** פרק טז) מאריך, עפ"י חז"ל, בגודל מעלתו של המתרים לצדקה, וכה כתב: "העוסק במגבית מעות לצדקה, הלא הוא מעשה את חברו לדבר מצוה, וידוע מה שאמרו חז"ל בגמרא (סנהדרין צט.): אמר רבי אבהו, כל המעשה (היינו, שכופה אותו ומרמוז) את חברו לדבר מצוה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו, שנאמר (שמות יז-ה) "ומטך אשר הכית בו את היאור". וכי משה הכה את היאור, והלא אהרן הכה? אלא לומר לך, כל המעשה את חברו לדבר מצוה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו.

ולפי"ז - כותב הח"ח - ראה כמה כוחו [של המעשה] גדול. שיש לו זכות בכל פרוטה ופרוטה שהוא גובה, ולמעלה נקראת המצוה על שמו גם כן. ומלבד זה, הלא הוא גם כן ממזכי הרבים, שעל ידו מתקיימים ישראל כמה מאות מצוות בשנה. וידוע מה דאיתא באבות (פ"ה-יח): "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו..." ואפילו אם הוא בעצמו, אין לו יכולת ליתן לצדקה וחסד, רק במה שמרזו לאחרים ליתן, גם כן מתברך מאת ה' עבור זה. כדאיתא בתוספתא (פאה פ"ג)

התרמה לצדקה מגינה ומצילה

בתקופת מלחמת המפרץ של שנת תשנ"א, שאלו תלמידי ישיבת קול תורה את ראש הישיבה הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל, אם יכולים הם לנסוע לאיזור גוש דן, אשר היה כזכור, בטווח נפילת טילי הסקאד ששוגרו מעיראק - לצורך התרמה לעניי הת"ת של הישיבה [התומכת בחתנים ובחורים מעוטי יכולת].

השיב רבי שלמה זלמן, שהוא לוקח על עצמו את האחריות, שלא יאוונה להם כל רע, וכי יכולים הם לנסוע אפילו למקומות בעלי סיכון, אבל כל זאת בתנאי שלא יעשו בהזדמנות זו את סידוריהם הפרטיים, אלא יסעו אך ורק עבור מטרת הצדקה בלבד.

חיכו ממתקים - ח"ב

עושה ומעשה...

פעם עשה הגה"צ **רבי רפאל ברוך טולידאנו** זצ"ל ממקנס את יום שבת קודש בעיר קזבלנקה, לרגל שמחה במקהלות עם. החורף היה אז בעיצומו, ורבי רפאל ברוך תיאר בדרשתו לפני המסובים את סבלות העניים ומשפחותיהם בימי קור וצינה, שהם נזקקים לשמיכות חמות וקצרה ידם מלהשיג. הוא הציע לערוך מגבית בקרב הקהל. הציבור שרובו ככולו, דימה, כי מדובר פה בסכומים קטנים, הסכים להצעה.

אך מה נדהמו כשרבי רפאל ברוך הודיע על חפצו להיות התורם הראשון והכריז על נדבתו בסוך 50 אלף פראנק, סכום עצום.

התביישו כולם לתרום פחות ממנו וכך הצליח לגייס באותו מעמד סכום גדול לעזרת עניי מרוקו. ועוד באותו יום, במוצאי שבת, גזר על המתנדבים שיפרעו לו מיד את הסכומים שהתחייבו.

אורות ממזרח

"הבעל הבית אינו בבית..."

סיפר הגה"צ **רבי יעקב גלינסקי** שליט"א: כיתתי את רגלי בארה"ב כדי להתרים גביר נודע למען צדקה והחזקת תורה. הודיעו לי: "בעל הבית איננו". שאלתי: "מתי יהיה!" אמרו לי: "בעוד כמה שעות". בנתיים היו בידי עוד כמה כתובות, וכעבור מספר שעות שבתי לביתו.

"בתשובה לשאלתי, אמרו לי: "בעל הבית התאחר, לא נמצא בבית". שאלתי: "מתי יהיה?" משכו בכתפיהם: "לא יודעים". מצאתי תא טלפון סמוך וטלפנתי לביתו... אמרתי: "יש לי הודעה קצרה עבורו". והנה הפלא ופלא. הוא בבית. קולו נשמע: "הלו!!"

אמרתי לו: "על פי דין, חייב אני לבקש מכם מחילה. אנא, סילחו לי". תמה בעל הבית: "מחילה? על מה עלי למחול?"

הסברתי: "כשהבנתי שאמרתם לבני הבית להודיע שאינכם בבית, חשדתי אתכם בדבר שקר, עכשיו הבנתי שחשדתי בכשרים. כי בעל הבית באמת אינו בבית. לא אתם בעלי הבית, לא אתם הקובעים והמחליטים. לדאבון הלב, אתם מאלו שהם ברשות לבס (מד"ר בראשית לד-י), והיצר הרע הוא הבעלים האמיתיים. והריני מבקש מחילה, שחשדתיכם בשקר..."

והגדת

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"ניצול" לצדקה...

העשיר לתקוף את העזתו לדרוש לעצמו שלישי "במזומן" כאשר למשפחה השבורה הוא מותיר את השיק הדחוי!

"איך הצלחת?" תבע המכר תשובה ורבי יהושע - שהכיר את נפתולי נפש האדם כמו את שבילי שכונת מגוריו 'רמת אלחנן' - הרגיע אותו והסביר: הגביר הזה **אוהב לתרום** - אך **פוחד להיות מנוצל**. זו הסיבה שהוא תורם רק למוסדות, מהם הוא מקבל קבלה רשמית ומרגיש שהכסף הגיע ליעדו. אבל מתרומות פרטיות הוא פוחד פחד מוות, מי יודע? אולי מנצלים אותו?!

מה עשיתי? הצגתי בפניו באופן נוקב וחד כיצד אני מתכוון ל**נצל אותו**, אך מצד שני הותרתי לו האפשרות **להפריד** בין הניצול ובין התרומה עצמה. וכך יכל הגביר לומר לעצמו: **האדם הזה מנסה לנצל אותי ולקחת לעצמו 3,333 דולר. אני אלמד אותו לקח! אני אתרום רק למשפחה השבורה והוא לא יקבל מזה כלום!...**

* * *

הסיפור היפה הזה ממחיש כיצד בחכמתו הרבה הצליח ר' יהושע לעזור למשפחה נזקקת, וכיצד גם הבין לפרש בסגנון של לימוד זכות את מנהגו התמוה של הגביר.

אך מעבר לזאת, באמצעות הסיפור ניתן לבאר דבר בו נתחבטו המפרשים בפרשת השבוע:

המפרשים מתקשים בלשון הפסוק **"ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו"**, אם מדובר בנדבת לב אז מדוע הלשון הוא **"ויקחו"?** ולא **"יתנו"?**

הנצי"ב מוסיף ומקשה קושיות נוספות, לפיהן תמוה לומר שהפסוק עוסק בנדבת לב: הגמרא בבבא בתרא (ח:) לומדת מנדבת המשכן לגבי **הלכות כפייה בצדקה**, משמע שגם במשכן גבו בכפייה!

מבאר הנצי"ב שעיקר לשון **"ויקחו"** באמת **כוונתו בכפייה**. וכאן הוא מוסיף ומבאר דבר נפלא: **גם לגבי נדבת הלב גופא שייכת כפייה!** הוא מוכיח זאת מלשון התרגום יונתן בפרשת צו (ויקרא ח, טו) שלאחר שאדם התנדב בליבו - כופין ומוציאין זאת ממנו! (מובא בספר **'שערי צדק'**).

* * *

אמנם, כל זה היה שייך בזמן שכופין על הצדקה, אך בימינו אין כופין על הצדקה. אמנם, מהסיפור הנפלא למדנו כיצד גם בזמנינו שייך **"לכפות"** על הצדקה באופן מתוחכם...

"המצב שלהם מזעזע!" סיים האיש את דבריו, אך שום שריר לא נע ולא זע בפניו של הגביר.

עוד לפני שנכנס אליו הזהיר אותו הידיד - שסיפר לו על הגביר - שאין סיכוי להוציא ממנו אגורה. האיש הזה אמנם תורם רבות, אבל רק למוסדות ציבור. בשום פנים ואופן לא לאנשים פרטיים!

אך לא איש כהגה"צ **רבי יהושע רוזנבלט** זצ"ל יתייאש. (רבי יהושע היה ת"ח גדול וצדיק מופלא, תלמיד מובהק למשגיח מרן רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל. הסתלק לפני מספר שנים). הוא עזב את ביתו החם בבני ברק, בעודו מתרוצץ בחו"ל כדי להציל משפחה שבורה. הוא לא ירשה לעצמו לוותר על אף הזדמנות.

ולמי שהכיר את רבי יהושע, מיותר לציין שהוא לא לקח לעצמו אגורה שחוקה מהסכום שאסף (בינו זאת!)

בעודו בחו"ל פגש ידיד, בעל מוסד, שסיפר לו שהוא בדרך לעשיר גדול שמכיר אותו היטב. רבי יהושע ביקש ממנו להתלוות אליו, אך הידיד טען שאין לו שום סיכוי לקבל אצלו תרומה, כי הוא תורם רק למוסדות. ואכן, **רבי יהושע לא הצליח לרכך את ליבו של הגביר**.

כיוון שכן נאלץ לסיים את דבריו ואמר באוזני הגביר: "ראה, אני זקוק עבור המשפחה לעשרת אלפים דולר ואני לוקח עבור השליחות שלי מהסכום שאני מצליח לאסוף. ובכן, את החלק שאתם תורמים למשפחה השבורה ניתן לסדר בשקים דחויים וכדומה, אבל את השליש שלי הייתי מעוניין לקבל במזומן כיון שאני זקוק לכסף כבר עכשיו".

עיניו של הגביר התעגלו בתימהון, ורבי יהושע הוסיף ופירט **"השליש הוא בדיוק 3,333 דולר"**.

העשיר הזדעזע מהדברים וביקש ממנו לעזוב את הבית. רבי יהושע עזב את הבית בהכנעה וחייד כל הדרך אל הדלת. בחוץ התפלא הידיד שהכניס אותו לעשיר, כיצד העז לבקש כזו בקשה, אך רבי יהושע המשיך לחייך...

למחרת התקשר לרבי יהושע המכר, בעל המוסד, וכולו נרעש ונרגש: **ריבוננו של עולם! איך הצלחת להוציא ממנו תרומה!?**

מסתבר שהגביר התקשר אליו וביקש להעביר דרכו סכום של 7,777 דולר למשפחה השבורה! לא לפני שהזהיר אותו שהוא אחראי לכך אישית ש"האיש שהיה כאן אתמול" לא יקבל מהסכום הזה אגורה שחוקה!!! בהזדמנות זו המשיך

הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

פרת חיה שפרה בת ר' יהודה יעקב ז"ל

נלב"ע ד אדר

הוקדש על ידי בנה ר' פנחס הלוי הי"ו (פונסי)